

Spis treści

Od Autorki	9
1. Wstęp	11
1.1. Uzasadnienie podjęcia tematu, cel pracy i etapy postępowania badawczego	14
1.2. Metodyka badań i materiały źródłowe	25
1.3. Przedsiębiorstwa międzynarodowe – korporacje transnarodowe: próba uporządkowania różnorodności terminologicznej	30
1.4. Przedsiębiorstwa międzynarodowe w badaniach z zakresu geografii przedsiębiorstw	35
2. Internacjonalizacja przedsiębiorstw w perspektywie przestrzennej	51
2.1. Przestrzenne aspekty internacjonalizacji przedsiębiorstw w wybranych koncepcjach teoretycznych	51
2.1.1. Przestrzenne aspekty internacjonalizacji w wybranych teoriach handlu międzynarodowego	52
2.1.2. Przestrzenny wymiar internacjonalizacji przedsiębiorstw w koncepcjach produkcji międzynarodowej	55
2.1.3. Aspekty przestrzenne internacjonalizacji przedsiębiorstw w ujęciu międzynarodowego zarządzania strategicznego	61
2.1.4. Wymiar przestrzenny internacjonalizacji przedsiębiorstw w koncepcjach teoretycznych – ujęcie syntetyczne	70
2.2. Dystans geograficzny jako przestrzenny wymiar stopnia internacjonalizacji przedsiębiorstw międzynarodowych	73
2.2.1. Koncepcja dystansu geograficznego w internacjonalizacji przedsiębiorstw	73
2.2.2. Odległość – dystans – oddalenie – bliskość: podstawowe pojęcia geografii w kontekście internacjonalizacji przedsiębiorstw	76
2.2.3. Pomiar dystansu geograficznego w internacjonalizacji przedsiębiorstw i jego zastosowanie	84
2.2.4. Przestrzenne profile internacjonalizacji przedsiębiorstw międzynarodowych	91
3. Strategie przedsiębiorstw międzynarodowych w procesie internacjonalizacji	98
3.1. Strategie w internacjonalizacji przedsiębiorstw	101
3.2. Strategiczne orientacje przedsiębiorstw międzynarodowych – ujęcie modelowe C.A. Bartletta i S. Ghoshala	108
3.3. Strategie przedsiębiorstw międzynarodowych a ich struktury organizacyjne ..	116

3.4.	Strategia organizacji transnarodowej – nowa propozycja analizy w oparciu o koncepcję modelową C.A. Bartletta i S. Ghoshala	122
3.5.	Strategie internacjonalizacji wybranych koncernów inwestujących w przemyśle w zachodniej Polsce (<i>case studies</i>)	125
3.5.1.	Strategia internacjonalizacji Exide Technologies	126
3.5.1.1.	Koncern Exide Technologies i jego tensorowa struktura organizacyjna	126
3.5.1.2.	Cechy strategii transnarodowej według koncepcji C.A. Bartletta i S. Ghoshala na przykładzie Exide Technologies	131
3.5.2.	Strategia internacjonalizacji Swedwood International Ltd.	134
3.5.3.	Strategia internacjonalizacji koncernu Volkswagen	140
3.5.3.1.	Organizacja koncernu i powiązania kapitałowe	141
3.5.3.2.	Produkty koncernu VW – pomiędzy standaryzacją a dopasowaniem do potrzeb klientów na rynkach regionalnych	143
3.5.3.3.	Nowe cele strategiczne koncernu: nowe marki, nowe rynki, mobilność: „18 plus: ekonomicznie i ekologicznie na szczyt”	147
3.5.4.	Orientacje strategiczne koncernów – ujęcie syntetyczne	151
4.	Decyzje strategiczne: wybór lokalizacji w skali międzynarodowej	155
4.1.	Wybór lokalizacji w perspektywie czynników produkcji i czynników lokalizacji	157
4.1.1.	Wybór lokalizacji jako problem badawczy geografii społeczno-ekonomicznej	157
4.1.2.	Czynniki produkcji jako determinanta decyzji lokalizacyjnych	161
4.1.3.	Czynniki lokalizacji – wielość ujęć i nowe spojrzenie	165
4.1.4.	Rodzaje i podziały czynników lokalizacji	168
4.2.	Czynniki lokalizacji przedsiębiorstw międzynarodowych	171
4.3.	Motywy oraz cele strategiczne ekspansji zagranicznej a czynniki wyboru lokalizacji przez przedsiębiorstwa międzynarodowe	176
4.4.	Czynniki lokalizacji Swedwood Poland sp. z o.o., Volkswagen Motor Polska sp. z o.o. i Exide Technologies SA a motywy i cele strategiczne koncernów	184
4.4.1.	Czynniki lokalizacji trzech filii: Swedwood Poland sp. z o.o., Volkswagen Motor Polska sp. z o.o. i Exide Technologies SA w zachodniej Polsce	184
4.4.2.	Czynniki lokalizacji a motywy ekspansji i cele strategiczne analizowanych koncernów międzynarodowych	191
5.	Strategie zrównoważonego rozwoju przedsiębiorstw międzynarodowych i ich oddziaływania w środowisku geograficznym	195
5.1.	Strategie przedsiębiorstw międzynarodowych w perspektywie koncepcji zrównoważonego rozwoju	198
5.1.1.	Zrównoważony rozwój przedsiębiorstw – wielość ujęć i problemów	198
5.1.2.	Strategie przedsiębiorstw międzynarodowych wobec wymagań zrównoważonego rozwoju	202
5.1.3.	Uwarunkowania instytucjonalne wprowadzania strategii zrównoważonego rozwoju przedsiębiorstw międzynarodowych w aspekcie proekologicznym	203
5.1.4.	Systemy zarządzania środowiskowego w przemysłowych koncernach międzynarodowych	206

5.2. Strategie proekologiczne w polskich fabrykach koncernów międzynarodowych	208
5.2.1. Strategia proekologiczna Volkswagen Motor Polska sp. z o.o.	209
5.2.2. Strategia proekologiczna Exide Technologies SA	214
5.2.3. Strategia proekologiczna Swedwood Poland sp.z o.o.	220
5.2.4. Podsumowanie: strategie proekologiczne w koncernach międzynarodowych – szerokie spektrum działań praktycznych i wysoki stopień zaawansowania procedur formalnych	224
5.3. Społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw (CSR) w strategii polskich filii koncernów międzynarodowych	226
5.3.1. Znaczenie koncepcji społecznej odpowiedzialności (CSR) w funkcjonowaniu współczesnych przedsiębiorstw	226
5.3.2. Społeczna odpowiedzialność w strategii VW MP w perspektywie oceny władz lokalnych gminy Polkowice	230
5.3.3. Działania Swedwood w Chlastawie w zakresie strategii odpowiedzialności społecznej przedsiębiorstw	237
5.3.4. Znaczenie lokalizacji fabryk międzynarodowych koncernów dla społeczności lokalnych w ocenie mieszkańców	240
5.3.4.1. Postawy mieszkańców wobec fabryk koncernów międzynarodowych: Exide, Swedwood i Volkswagen	242
5.3.4.2. Zróżnicowanie postaw: społeczność wielkomiejska <i>versus</i> społeczność gminna	251
5.3.5. Znaczenie strategii CSR polskich filii koncernów międzynarodowych dla społeczności lokalnych – podsumowanie	253
6. Oddziaływania filii korporacji międzynarodowych na lokalnym i regionalnym rynku pracy	255
6.1. Zmiany wielkości i struktury zatrudnienia	257
6.1.1. Zmiany wielkości i struktury zatrudnienia w Volkswagen Motor Polska w Polkowicach. Zmiany kwalifikacji – kursy i szkolenia zawodowe	257
6.1.2. Zmiany wielkości i struktury zatrudnienia w Exide Technologies w Poznaniu. Zmiany kwalifikacji – kursy i szkolenia zawodowe	261
6.1.3. Zmiany wielkości i struktury zatrudnienia w Swedwood w Chlastawie. Zmiany kwalifikacji – kursy i szkolenia zawodowe	264
6.1.4. Podsumowanie: cechy wspólne i indywidualne struktury zatrudnienia w fabrykach	268
6.2. Przestrzenny zasięg oddziaływania fabryk koncernów międzynarodowych na lokalnym i regionalnym rynku pracy – dojazdy do pracy	270
6.2.1. Kierunki, natężenie i zasięg przestrzenny dojazdów do pracy pracowników fabryki Swedwood w Chlastawie	272
6.2.2. Kierunki, natężenie i zasięg przestrzenny dojazdów do pracy pracowników fabryki Volkswagen Motor Polska w Polkowicach	275
6.2.3. Kierunki, natężenie i zasięg przestrzenny dojazdów do pracy pracowników fabryki Exide Technologies w Poznaniu	279
6.2.4. Podsumowanie: lokalny i subregionalny zasięg oddziaływania fabryk koncernów międzynarodowych na rynku pracy	287

7. Powiązania produkcyjne filii koncernów międzynarodowych w przestrzeni lokalnej i regionalnej – zakres, znaczenie i efekty mnożnikowe	291
7.1. Powiązania produkcyjne Swedwood w Chlastawie	294
7.1.1. Odbiorcy produktów fabryki Swedwood w Chlastawie – powiązania następcze	294
7.1.2. Dostawcy surowców, materiałów i urządzeń do produkcji oraz usług dla fabryki Swedwood w Chlastawie – powiązania uprzednie	295
7.1.3. Przestrzenny zasięg powiązań produkcyjnych Swedwood w Chlastawie	297
7.2. Powiązania produkcyjne Volkswagen Motor Polska w Polkowicach	301
7.2.1. Odbiorcy produktów fabryki Volkswagen Motor Polska – powiązania następcze	301
7.2.2. Dostawcy surowców i materiałów do produkcji oraz usług dla fabryki Volkswagen Motor Polska w Polkowicach – powiązania uprzednie	302
7.2.3. Przestrzenny zasięg powiązań produkcyjnych Volkswagen Motor Polska w Polkowicach w skali kraju	310
7.3. Powiązania produkcyjne Exide Technologies w Poznaniu	316
7.3.1. Odbiorcy produktów fabryki Exide Technologies w Poznaniu – powiązania następcze	316
7.3.2. Przestrzenny zasięg oddziaływania Exide Technologies w Poznaniu w zakresie dostaw – powiązania uprzednie	321
7.4. Zróźnicowanie zasięgu przestrzennego powiązań produkcyjnych filii koncernów międzynarodowych – porównanie	330
7.5. Znaczenie fabryk koncernów międzynarodowych w kooperacyjnych układach lokalnych i regionalnych	335
7.5.1. Znaczenie fabryki Swedwood w Chlastawie dla dostawców lokalnych i regionalnych	336
7.5.2. Znaczenie fabryki Volkswagen Motor Polska w Polkowicach dla lokalnych dostawców	339
7.6. Efekty mnożnikowe lokalizacji fabryk koncernów międzynarodowych w przestrzeni lokalnej i regionalnej	342
7.7. Efekty mnożnikowe na mikrorynkach – nowe formy koncentracji przestrzennej działalności gospodarczej	346
8. Wnioski	353
Literatura	361
Załączniki	399
Załącznik 1.	399
Załącznik 2.	401
Załącznik 3.	405
Załącznik 4.	407
Załącznik 5.	409
Spis tabel i rysunków	411
Strategies of international enterprises and their interactions in local and regional space (an example of selected industrial concerns in western Poland) (summary)	419